

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת פינחס תשפ"ד שנה י | גליון מס' 543

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מגישים לה' ברכות משלמות!

ספר לי איש יקר על התרחשות מפתיעה שהיה עד לה:

באחד מבתי הכנסת בירושלים נגש יהודי לאחד מידיו שעמד לברך ברכות השחר, ובקשו שיכוון להוציא ידיו חובה בברכותיו.

הידיד הנהג בהסכמה, "קורה שאדם לא נרדם בלילה", חשב בלבו.

כרגיל במעמד כזה, עצר המברך לרגע והחל לברך בקול ובמתינות, כמנהג מעות, את כל ברכות השחר, כשחברו עונה כנגדו אמן אחר כל ברכה וברכה.

לתדהמת המברך, מיד בסיומו את ברכותיו עמד חברו שהקשיב זה עתה בדומיה לברכותיו, וברך בפניו שוב את כל ברכות השחר מלה במלה. המברך נשאר המום על עומדו, ולאחר שסיים לענות אמן על הברכות פנה אל ידידו בטון נפגע: "האם להתל בי בקשתך?"

"חלילה", השיב רעהו בשנינות, "פשוט נחמץ לבי לראותך עומד לברך במהירות את ברכות השחר, בלא שיהיה מי שישלים את ברכותיך בעניית אמן, ורציתי לזכותך בברכות משלמות..."

כן! כאשר אנו עונים אמן אחר ברכה, לבד מן הזכות במעשה המצוה שלנו, אנו מזכים גם את המברך בכך שבברכתו תהיה שלמה! יותר מכך: הזיהר הק' כותב (עקב רעא א) שבפני ברכה הנענית באמן נפתחים שערי שמים והיא עולה עד כסא הכבוד ומכריזים עליה "זהו הדורון ששלח פלוני [המברך] למלך". כלומר, אף שמעלתה המיוחדת של הברכה נתנה לה רק בזכות עניית אמן של השומע, עדין הברכה משיכת למברך ומכריזים עליה שזהו הדורון שהוא שלח למלך.

אפשר לומר כי על כך מרמז הכתוב (מלאכי ו טז): "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע". ברכתם של יראי ה' הנדברים ומברכים איש אל רעהו כדי שתשלם הברכה בעניית אמן, הרי היא רצויה ומתקבלת בשמים ועליה באה ההבטחה "ויקשב ה' וישמע", כי היא מגעת עד כסא הכבוד.

מסתבר לומר שזהו טעם נוסף לדברי רבי יוסי ש"גדול העונה אמן יותר מן המברך" (ברכות נג ב). המברך ממלא את חובתו שלו ועושה מצוה הנזקפת אף לזכותו, בעוד העונה אמן, לבד מחובתו האישית, הרי הוא גם משלים את ברכת המברך ועושה מעשה הנזקף, כאמור, אף לזכות המברך.

עלינו לדעת שגם אם המברך לא מטרד מכך שבברכתו אינה משלמת, אין זה פוטר אותנו מלהציע את עצמנו לענות אמן אחר ברכתו. אם ברכות הנענות באמן חביבות ורצויות לפני הקדוש ברוך הוא באופן מיוחד, מחובתנו לטרח ולהגיש לפניו ברכות שלמות כאלו!

מה גדולה אפוא זכותם של המשכימים לבוא לבית הכנסת כדי לענות אמן אחר המברכים. בזכותם עולות רבות ברכות משלמות המתקבלות לפני כסא הכבוד באהבה וברצון, והמוגי המברכים נזכרים לטובה ולברכה, וללא ספק נפקדים בדבר ישועה ורחמים.

בקרואת "אז נדברו יראי ה'!"

שבת שלום,

278 213 מחוברת 111

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

התפלה מתקבלת בזכות מסירות נפש

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי" (כה יא)

מלשון הפסוק שלפנינו משמע שפינחס עצר את המגפה בזכות קנאותו למען כבוד שמים. ואולם מלשון הפסוק בתהלים (קו ל): "ויעמד פינחס ויפלה ותעצר המגפה", משמע שעצר את המגפה באמצעות תפלה. כיצד מתישבים שני הפסוקים?

באר רבי יוסף דוד מסלוניקי:

במסכת ברכות (כ א) מובא שרב פפא שאל את אביו מדוע בדורות הראשונים היו מתרחשים נסים, ואלו אנו כאשר מתרגשת עלינו צרה, אנו מצערים את עצמנו וזועקים בתפלה ואיננו נענים? השיב לו אביו: הראשונים מסרו את נפשם על קדשת השם ולכן נעשו להם נסים, ואלו אנו איננו מוסרים את נפשנו על קדשת השם, לכן אין תפלתנו נשמעת.

לאור זאת מתבארים הפסוקים היטב: אכן, פינחס עצר את המגפה בתפלתו, כמפרש בספר תהלים, אלא שהכתוב כאן מפרש את הסבה לכך שתפלתו התקבלה: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל" על ידי תפלתו, ובמה זכה שתתקבל תפלתו? "בקנאו את קנאתי בתוכם" - בזכות שמסר נפשו למען כבוד שמים.

בזה מדקדקת גם לשון הכתוב: "ויעמד פינחס ויפלה", ולא "וייתפלל", שלפי שהיתה בידו זכות קדוש השם, "לא הצריך להתפלל תפלה שלמה, אלא במעט תפלה מיד נענה" (אצמח דוד).

תחנות תחת בכורים

"אלה בני אפרים למשפחתם לשותלח משפחת השתלחי לבכר משפחת הבכרי לתחן משפחת התחני" (כו לה)

חכמים (תנחומא א) למדנו כי שלוש התפלות שאנו מתפללים מדי יום, נתקנו כנגד מצות בכורים שאין אנו יכולים לקיימה בזמן שאין בית המקדש קיים, וכך אמרו: "צפה משה ברוח הקדוש וראה שבית המקדש עתיד לחרב והבכורים עתידים לפסק, עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללים שלשה פעמים בכל יום".

רבי צבי יצחק אברמוביץ, רבה של הקריה החסידית בחצור הגלילית, אומר כי מדרש זה נרמז בכתוב "לבכר משפחת הבכרי לתחן משפחת התחני" - תחת ה"בכר" - הבכורים התקין משה את ה"תחן" - התחנות והתפלות (טעם הצבי).

תפלתו של הרבי מרדכי'מין

שנים רבות שלטה האימפריה הרוסית על חלק גדול משטחה של ארץ פולין. באותן שנים רחפה מעל יהודי פולין גזרת הגיוס, ויהודים רבים גיסו בכפייה לצבאו של הצאר הרוסי.

מלבד עקירתם של היהודים שגיסו בכפייה משרש חיותם - דף הגמרא ובית המדרש,

הרבי החל לפסע בחדר ומפי קדשו בקעו מלים בלתי מובנות. לבסוף רץ לחלון, הרים ידיו ובקש בהתלהבות: "רבוננו של עולם, אב רחמן! היהודי חיים זאב בן צ'רנה חוה הוא סופר. הוא כותב אותיות בתורתך הקדושה! תפלין קדושות ומזוזות! רבוננו של עולם, אני מבקש רחמים! רחם על חיים זאב בן צ'רנה חוה. הנה הוא הביא לי מזוזה כשרה מיחדת ביפיה, כדי לקים זה א-לי ואנוהו,

לתפלין ומזוזות.

גם ר' חיים נקרא להתגיס לצבא הרוסי. במשך כעשר שנים מגיל עשרים ועד גיל שלושים, הוא קבל מדי שנה דחיה זמנית שתקפה פג מדי שנה. בטבעו היה ר' חיים חלש, ולפי החק היה זכאי לקבל שחרור, אך בכל עת שראו המפקדים את האברך הדור הפנים שהתיצב בפניהם, גברה בהם שנאת ישראל והם נתנו לו דחיה לשנה אחת בלבד, כדי שיאלץ לבוא שוב ושוב.

כאשר התיצב ר' חיים לפני הועדה בפעם העשירית, כבר היה בן שלושים. מאחר שחובת הגיוס נהגה עד גיל שלושים בלבד, היה ר' חיים סמוך ובטוח שאם הפעם האחרונה שהוא נדרש להתיצב. ואולם תחזיתו התבררה כמטעית. גם הפעם, מראהו היהודי המהדר עורר את שנאתם והם פסקו פה אחד כי עליו להתגיס לאלתר. לא די בזאת, עוד הוסיפו פקידי הצבא וקבעו כי הוא יצב לשרות בעיר אירקוטסק השוכנת בסיביר הרחוקה והקפואה.

הדיעה הנוראה נפלה עליו ועל משפחתו כרעם ביום בהיר. קרוביו מהרו במרוצה אל האדמו"ר רבי יעקב אריה מרדכי'מין שר' חיים נמנה עם באי ביתו, לבקש עצה וישועה. הרבי הורה להם להגיש ערעור במפקדה האזורית ולעכב בינתיים את הציאה לסיביר.

תחנת הרכבת ברדז'מין שבפולין

נו, חיים, נקבע את המזוזה החדשה בחדר החדש?" שאל-קבע הרבי, "אני אמר את הברכה ואתה תענה אמן", המשיך הרבי ואמר.

אחר מעמד קביעת המזוזה התישב הרבי על פסאו והתענגו בשלומו. עתה הוציא ר' חיים את הקוויטל שעליו חרת את פרטי המקרה, והגישו לרבי.

הרבי סים לקרא, הביט בר' חיים במבט חודר ותמה: "ללכת אל מחוץ לגבול? מדוע?"

ר' חיים השפיל את מבטו ואמר, "כף מיעצים לי בני המשפחה, הם בדרו היטב והגיעו למסקנה כי אין עצה אחרת".

הרבי החל לפסע בחדר ומפי קדשו בקעו מלים בלתי מובנות. לבסוף רץ לחלון, הרים ידיו ובקש בהתלהבות: "רבוננו של עולם, אב רחמן! היהודי חיים זאב בן צ'רנה חוה הוא סופר. הוא כותב אותיות בתורתך הקדושה! תפלין קדושות ומזוזות! רבוננו של עולם, אני מבקש רחמים! רחם על חיים זאב בן צ'רנה חוה. הנה הוא הביא לי מזוזה כשרה מיחדת ביפיה, כדי לקים זה א-לי ואנוהו, ואני יעקב אריה בן בונא מבקש ממך שהאותיות הקדושות שכתב יגנו עליו שלא יצטרך להיות נע ונד."

ואז פנה הרבי אל הסופר ואמר: "אל תשמע לקול יועציו. לך לערעור ואל תפחד משום דבר! אבל לפני פניסתך לאולם שבו יתקיים הדיון אמר שלוש פעמים את הפסוקים (ישעיה כט כג-כד): 'והיו מלכים אמנוך ושרותיהם מיניקתך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו וידעת כי אני ה' אשר לא יבשו קווי. היקח מגבור מלקוח ואם שבי צדיק ימלט'. ובקעמך בפניהם תגיד: האבות של הרבי מרדכי'מין, יעקב אריה בן בונא, תעמד לי שאנצלו".

הרבי הניח ידו על ראשו וברכו, ור' חיים יצא מהחדר שמח וטוב לב.

הגיע מועד הערעור ור' חיים נסע לפלוצק. מיד עם הגיעו בשרו לו היהודים שהמתינו להתיצב בפני ועדת הערעורים כי חברי הועדה הגיעו קשוחים וחמורי סבר, וכי יושב ראש הועדה הודיע נחרצות שכל מגישי הערעורים ישלחו לשרת את האימפריה הרוסית בסיביר.

הגיע תורו של ר' חיים. הוא צעד לאולם בצעדים בוטחים כששלוה נסוכה על פניו. בתחלה היתה הסכמה כללית בין כל חברי הועדה שאין לקבל את ערעורו, אלא שלפתע התרומם המפקד הזקן ושאל את ר' חיים האם הוא בריא. "לבי חלש", השיב ר' חיים. המפקד בקש מר' חיים שירוף לארץ האולם. ר' חיים החל לרוץ, כשהוא התנשם בכבדות. "רואים שהוא לא בריא", אמרו הרופאים זה לזה.

באותו יום היה ר' חיים היחיד שיצא מהועדה כשכתב שחרור בידו.

'הסבא קדישא מרדכי'מין' ח"ב עמ' תנו

לאחר מאמצים רבים הגשה בקשת ערעור ונקבע זמן לשמוע בעיר פלוצק. בני המשפחה המדאגים, אשר ידעו כי הסכומים לקבלת הערעור קלושים מאד, לחצו על ר' חיים כי ימלט מן המדינה, אולם ר' חיים בקש לנסע לרדז'מין לטל הסכמה מהרבי לצעד זה.

מכיון שבאותו זמן הסתיימה בניתו של חדר נוסף במעונו של הרבי, התישב ר' חיים וכתב בחרדת קדש מזוזה על קלף מהדר,

ויצא לדרך אל רבו.

מיד בהגיעו לרדז'מין מהר ר' חיים להתיצב לפני רבו. הרבי התבונן בו במבטו החודר וקרא: "חיים, למה אתה שרוי בעצב? למה אינך נראה טוב? את זה למדת פאון?"

"רבי קדוש", ענה ר' חיים בקול שבור, "אני בצרה גדולה ובפחד גדול".

"ממה? ממי מפחדים חוץ מרבוננו של עולם?" שאל הרבי. ר' חיים החריש ולא ענה, רק הוציא את המזוזה והגישוה אל הרבי.

הרבי פתח את המזוזה, ולאחר שעין בה בכבד ראש הביע את התפעלותו ממנה.

הרב שמעון קלצקין שליט"א משמש בקדש מדי בקר כגבאי אמן בבית הכנסת באבוב, ברחוב חזון איש בבני ברק. היתה לנו הזכות להפגש עמו לשיחה, שפלה קדש לחביבותה של מצות עניית אמן ורום מעלתה.

והקלות שנתן לזכות בה. זה מקשה על האדם להפנים את רום מעלתה.

אבל חייבים לציין שכיום המהפכה של בני אמונים' בהחלט נפרת, ומיום ליום גוברת המודעות לעניית אמן."

רבים אומרים - "הלואי שהינו מצליחים לחבר ולהחדיר את הענין החשוב הזה בקרב ילדינו ובני המשפחה", האם יש לה עצה להמליץ עבורם מעל במה זו?

"דבר ראשון, ככל מלאכת החנוכה, אף החנוכה לעניית אמן צריכה להיות בנעם ובמאור פנים. גם אם קרה מקרה והילד לא ברך בקול, או שלא ענה אמן אחר הברכה, אין לעשות מזה עסק. הדבר החשוב ביותר בענין הוא דגמה אישית. כשהילד רואה שמצות עניית אמן חשובה ותופסת מקום אצל אביו, זה חודר ללבו באופן טבעי.

כשנגשתי לעמד בשנת האכל על אבי ז"ל, מטבע הדברים חסרו לי אמנים רבים. מה עשיתי? פניתי לילדי ובקשתי את עזרתם בהשלמת אותם אמנים, והם נענו בשמחה. למותר לציין, כי לאחר שילדי נוכחו לראות עד כמה האמן חשובה לי, ההקפדה על עניית אמן נמשכה בביתי גם בתם שנת האכל."

כאחד שפיקר את מצות עניית אמן לארץ שנים, האם יש לה איזה ספור של סיעתא דשמיא שתוכל לשתף בו את הצבור?

"בנדאי! עונה איש שיחנו בפאתוס, "אני זוכה לראות סיעתא דשמיא על כל צעד ושעל, אף מבחינתי הרוח הגדול ביותר שיש לי, הן הזכיות הרבות שמתגלגלות לפתחי.

אביא לה דגמה קטנה, משעשעת במקצת, שארעה עמי רק לאחרונה. השתתפתי בחסד ה' בחתונה של נכדי, ושם הזדמן לי לברך ברפת 'אשר יצר' ברב עם כאשר כמאה אנשים זוכים לענות אחרי אמן'. בזמן המצוה-טאנץ, בדיוק בהגיע העת להזמין אותי כסב החתן לרקוד, הזדמן לי לברך ברכה זו... אחי היקר ר' ישראל אהרן הי"ו המתגורר פיום בליקווד, אשר שמש כבדן ומפיר את חביבותי למצות עניית אמן, כבד אותי לברך ברכה זו ברב עם, וכך יצא שכמאה איש ענו בבת אחת אמן על ברכת..."

את דברי הזר שזה עתה צטטתי, ואומר לו: המתנה המשלמת - ברכה הנענית באמן - יכולה להשלח רק אם נעשה שתפות, אתה תברך ואני אענה אמן. האם נראה לה שיש מישהו שישאר מאחור ולא יקפץ על ההזדמנות?! הלא זו העסקה המצלחת ביותר על פני הגלובוס!

מלבד זאת, ידידי המתפללים יודעים עד כמה אני מיקר את מצות עניית אמן, והם אינם מאכזבים אותי."

הרב שמעון קלצקין על משמרתו בבית הכנסת באבוב בבני ברק

אחרי כל המאמרים המפליגים בענין מעלת עניית אמן, איך בכל זאת נתן להסביר שעדין קיים זלזול מסוים בנושא?

"נו, זו בנדאי דעת בעלי בתים... זה מזכיר לי את אותו אדם שטעה ואמר בזמן יתן טל ומטר' במקום יתן ברכה, וכשאמר לו שעליו לחזור ולהתפלל לא היה מוכן לקבל זאת בשום אופן. הוא לא הבין כיצד יתכן שבגלל טעות במלה אחת יש לחזור על כל התפלה..."

לאנשים קשה להפנים שלמלה אחת יש כזו חשיבות. הם מחפשים פרופורציות, אבל התפקיד שלנו הוא להאמין ולא להבין.

מלבד זאת, לדעתי אנשים לא מספיק מיקרים את עניית אמן, דוקא בגלל הזמינות

ברשותך ר' שמעון, נשמח אם תוכל לשתף אותנו, איך זה קורה? מה מביא אדם מן השורה ביום מן הימים להתחיל להשקיע שעות מדי יום בעניית אמן אחר המתפללים?

"ההפך בחשיבות עניית אמן נבטה בי ובקרב כלל בני משפחתנו בראש ובראשונה מכחו של אבי ז"ל, שהרבה לחזק ולדבר על כך. ואולם את התמסרותי לקיום מצוה זו אני זוקף לזכותו של אחי הגדול רבי גרשון שליט"א, המרבה לעורר על גדל זכותו של המקפיד לקיים מצוה זו."

בכל זאת, רבים רוצים להתחזק במצוה זו, אך הטרדות וקשיי החיים עומדים להם לרועץ. מה נותן לכם את הכח לעמד מדי יום ולענות אמן אחרי עשרות אנשים, בהתמדה ובעקביות?

"אכן שאלה טובה, אבל ברשותך אקריא לה קטע קצר מתוך דברי הזר הק', שדבריו עומדים תמיד לנגד עיני, ודומני שאחרי התבוננות בדברי הזר הללו, שאלתך תתיר. כך כותב הזר בפרשת עקב (רעא):

כאשר ברכה שנענית באמן עולה למעלה, מברזים ואומרים בכל הרקיעים, וזהו המתנה ששלח פלוני למלך! זאת היא המתנה המתקיימת פראוי! ומהו הדורון שושלח בקיומו פראוי? ברכה שענו אחריה אמן! כי כל ברכה שענו אחריה אמן, היא ברכה המתקיימת כפי הראוי לה.

ננסה לדמון, איזה רעש נהיה בשמים כשמגיעה ברכה שנענתה באמן. התאור של הזר הק' על שגב פעלתה של עניית אמן ממש מבהיל. הלא זו השקעה אפסית לעמט תוצאה פלאית. נו, אחרי גלוי כזה האם אפשר לראות בעניית אמן טרחה?!"

איך זה עובד למעשה? כבודו נגש למתפללים ומבקש מהם שיזכוהו בעניית אמן על ברכות השחר שלהם? מהו התגובות שיוצא לכם להתקל בהן?

"האמת היא שאני מעדיף לגשת לאנשים בכוון שונה. כאשר אני רואה אדם העומד להתחיל בברכות, אני נגש ומציע לו להיות שתף עמי בעסקה המבטיחה רוח ענק. כשהוא מביט בי בפליאה אני מצטט באזניו

חובת הזיירות בעגנית אמן

הזהר הק' (נילף רפה ב) מפליג מאד בגדל העגש המחפה בעולם הבא למי שמזלזל בעגנית אמן, וקורא עליו את הכתוב (איוב ז ט): "כלה ענן וילף פן יורד שאול לא יעלה". על דברי הזהר הללו פותב רבי רפאל משה דברים נוקבים בספרו 'ארבעה שומרים' (שומר הברית תקון לב):

"ואחד הרואה ואחד השומע [את דברי הזהר], על דבר זה ידוו הדווים, כאשר ידמה האדם חשבון עם נפשו על כמה פעמים בטל עגנית אמן בשאט נפש. ואפלו אותם אמונים שענה, היו בלי פונה, ובלא דעת נכונה, ואין בהם תבונה. ומה יתבונן אדם חי, בעוד השמש על הארץ, עד אשר לא יבאו מי הרעה והלוף ילף אל עולם הגמול, ויבקש הדבר וימצא פתוב על פנקסו, פנים ואחור, שומר אמונים שבטל אין מספר. לכן יפשפש במעשיו ולא ישוב לכסלה, ואלקינו מרחם".

לעמת זאת, על המקפיד לענות אמן כהלכה פותב רבי רפאל משה (שם), כי בכך הוא ממשיך שפע ממקור עליון, ומתקן את הפגם והקלקול שגרמו חטאי לירידת השפע.

רבי רפאל משה אלבאז כ"ב בתמוז תרנ"ו

רבי רפאל משה אלבאז נולד לאביו רבי שמואל בשנת תקפ"ד בעיר צפרו שבמרוקו. למד תורה מפי גדולי התורה בעירו: סבו רבי יהודה אלבאז, אביו רבי שמואל, דודו רבי עמרם אלבאז ורבי עמור אביטבול. בבית מדרשו של דודו רבי עמרם הלך רבי רפאל משה הלוך וגדול, עד שבעודו בגיל עשרים ושמונה בלבד הכתר כדן בעירו.

עם פטירת דודו רבי עמרם, נתמנה רבי רפאל משה כראב"ד צפרו. שמו התפרסם למרחוק, ומערים רבות שחרו את פניו בשאלות הלכתיות ובעיות השעה.

זכה לחבר ספרים רבים בכל מקצועות התורה, ובהם: שו"ת 'הלכה למשה', 'עדן מקדם' - מדרשים ופירושים לפי סדר א' ב'; 'עטרת פז' על חכמת הסוד; 'ארבעה שומרים' - דינים ומוסר. כמו כן הרבה לכתב פייטים וקניות שנופצו בקרב יהודי מרוקו.

ארבעים וחמש שנה הנהיג רבי רפאל משה את קהל עדתו, וביום כ"ב בתמוז תרנ"ו הסתלק לבית עולמו והובא למנוחת עולמים בחלקת אבותיו בעיר צפרו.

צינונו של רבי רפאל משה אלבאז בצפרו שבמרוקו

דרך אמונים

פנינו הלכה בפרשת השבוע

- מאחרים מעט לתפלת יום השבת -

היום, וכך גם דינה של תפלת מוסף שנתקנה כנגדו. מעתה, כיון שאסור לאדם לסעד קדם תפלת מוסף (שו"ע או"ח רפג א), ומאידך גיסא, אסור לו לאדם להתענות בשבת עד סוף שש שעות מקימתו (שם רפח א; מגן אברהם קנז א), לפיכך נהגו לאחר את זמן הקימה בשבת, כדי שיוכל אדם להתפלל מוסף בשעה ששית ביום, מבלי שיעברו עליו שש שעות מעת קימתו עד עת שובו לביתו לקדש ולסעד (פנים יפות').

לקרבו המוסף ולא לקרבו התמיד, וכיצד נתן ללמד מנהג על אחר תפלת שחרית שנתקנה כנגד התמיד?

רבי פינחס הלוי הורביץ, רבה של פרנקפורט, מבאר כי אף שתבת "וביום" מתיחסת לקרבו המוסף, מכל מקום היא מלמדת על אחר זמן הקימה בשבת וממילא אף על אחר זמן תפלת שחרית. שכן מתבה זל למדו חכמים (ראה רש"י פסחים נח א ד"ה רבי ישמעאל) כי זמן הקרבת המוסף הוא בשעה הששית מתחלת

"וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו" (כח ט)

פסק הרמ"א (או"ח רפא א): "ונוהגים שבשבת מאחרים יותר לבוא לבית הכנסת מבחל, משום דבתמיד של ימות החל נאמר 'בבקר' (במדבר כח ד) ואצל שבת נאמר 'וביום השבת' (במדבר כח ט) דמשמע אחר". אף תמה הב"ח (על הטור שם), שהרי תבת "וביום" מתיחסת

יהודי יקר!

בענותך אמן אחר ברכות השחר של המתפללים, אתה משלים את חותמן של מאות ברכות, שלולי זאת ישנו לטור ללא חתימה. זה הזמן לנקט זמנה, להמנות עם מזפי הרבים ולהצטרף לסגל 'גבאי אמן' המעטרים את בתי הכנסיות ברחבי הארץ וזוכים כעדותם האישית לראות ברכות וישועות בחייהם.

מענין להצטרף?

נא מלא את טפס ההצטרפות במכשיר נדירים פלוס, ואי"ה אנו נצר עמך קשר לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפסים תתקם אי"ה הגרלה על זכות לנסיעה משפחתית לתפלה במקומות הקדושים, במיניבוס מפאר.

אמן -

התימת הברכה

המהרש"ל משוה את הברכה לכתבת גוף השטר ואת עגנית אמן לחתימה עליו. כשם ששטר ללא חתימה אינו תקף, כך אין הברכה חשובה כל כך, עד שיענו עליה אמן, כי אז היא החתימה, כי אמן היא חותם הברכה

(עמודי שלמה על הסמ"ג עשה כז).

